

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ประกอบด้วยบทความหลักดังนี้

“ติมอร์ตะวันออก: สภาพแวดล้อม จากวันวารสู่สหสวรรษ 2000“ โดยสรณรัชฎ์ กาญจนวณิชย์

บทความนี้ทบทวนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในติมอร์ตะวันออกโดยสืบสาวประวัติความเป็นมาของเกาะติมอร์ตั้งแต่ 85 ล้านปีก่อน เมื่อแผ่นดินติมอร์และออสเตรเลียเริ่มแตกจากขั้วโลกใต้ เดินทางขึ้นเหนือ จนชนกับดินแดนเอเชียในบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร พันธุ์พืชสัตว์ติมอร์จึงประกอบด้วยสายพันธุ์จากเอเชียและออสเตรเลียคละกัน บางครั้งถึงครึ่งต่อหนึ่ง เช่นในกรณีของพันธุ์นก

การที่ติมอร์คงสภาพเป็นเกาะมาตลอดหลายสิบล้านปียังผลให้เกิดวิวัฒนาการสายพันธุ์บนเกาะ จนติมอร์มีสายพันธุ์เฉพาะถิ่นสูงสุดในหมู่เกาะซุนด้าน้อย และเนื่องจากติมอร์ตั้งอยู่ในเขตอับฝนของภูมิภาค แต่ชายฝั่งหลายด้านหันสู่มหาสมุทรเปิด ประกอบกับลักษณะภูมิประเทศของติมอร์เองมีภูเขาสูงยาวทอดเป็นแนวกระดูกสันหลังทั้งหมดทำให้ติมอร์ตะวันออกมีระบบนิเวศเขตร้อนเกือบทุกประเภท ตั้งแต่ที่ชุ่มชื้นไปจนถึงแล้งสุดในเขตเอเชียอาคเนย์

คนมีบทบาทสำคัญต่อความหลากหลายและการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในติมอร์ หลักฐานโบราณคดีในติมอร์ตะวันออกไล่ได้เก่าแก่ถึงหนึ่งล้านปี ตั้งแต่สมัยมนุษย์ลิงหลังตรง *Homo erectus* ต่อเนื่องมาตลอดถึงปัจจุบัน อิทธิพลสำคัญจากพฤติกรรมของคนเริ่มแต่การใช้ไฟของมนุษย์ยุคหินที่ทำให้ทุ่งหญ้าและป่าโปร่งชาวาน่าขยายอาณาเขตไปกว้าง ตามด้วยกิจกรรมต่างๆ ของสังคมเกษตรที่อพยพเข้ามาจากหลายถิ่นเป็นระลอกๆ นำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ และพันธุ์พืชสัตว์ต่างถิ่นเข้ามาด้วย

การค้าทรัพยากรธรรมชาติในยุคอาณานิคมโปรตุเกสทำให้ไม้จันทน์ที่เคยมีมากกลายเป็นไม้หายากในปัจจุบัน แต่ช่วงที่ธรรมชาติถูกทำลายรุนแรงที่สุดคือช่วงที่อยู่ภายใต้การปกครองของอินโดนีเซีย ติมอร์ตะวันออกต้องรองรับการถ่ายเททรัพยากรข้ามประเทศเข้ามา ในขณะที่ชุมชนท้องถิ่นถูกย้ายไปอยู่ในถิ่นกันดาร

ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปตามประวัติศาสตร์ จากระบบดั้งเดิมซึ่งเป็นระบบจัดการของชุมชนที่เช็กตีกานับถือผีและบรรพบุรุษสู่ระบบราชการของอาณานิคม สู่ภาวะสงครามที่นำไปสู่การสูญเสียความรู้เมื่อชนท้องถิ่นถูกย้ายถิ่นฐานไปอยู่ในระบบนิเวศที่ไม่คุ้นเคย

บทความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และสภาพทางสังคมของติมอร์ตะวันออก โดย ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ โดย วิทยา สุจริตธนารักษ์

ผู้คนที่อาศัยในเกาะติมอร์แต่ดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นกลุ่มออสตราโล-เมลานีเซียน และมีกลุ่มคนมองโกลลอยด์ได้ ต่อมาทั้ง 2 กลุ่มนี้จะแตกเป็นกลุ่มย่อยหลายกลุ่ม ภาษาที่ใช้มีประมาณ 50 ภาษาโดยมีภาษา

กลางคือเตตุนที่ต่อมาคือภาษาประจำชาติ เชื่อกันว่าตั้งแต่ต้นคริสต์ทศวรรษมาแล้วที่คนในบริเวณนี้มีความชำนาญในการเพาะปลูก การถลุงแร่ การเดินเรือและการดนตรี รวมทั้งมีการติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้ากับอินเดียและจีนเป็นส่วนใหญ่

หน่วยการปกครองสังคมติมอร์แบ่งเป็นอาณาจักร เจ้าผู้ครองนครและตำบล หัวหน้าเผ่าและชนชั้น

ปกครองมีอำนาจคล้ายเป็นวรรณะ ชาวติมอร์มีความผูกพันกับดินแดนและครอบครัวหรือตระกูลเหนียวแน่นมาก ลักษณะความสัมพันธ์ของคนติมอร์ทั้งเรื่องสังคม เศรษฐกิจและการเมืองมีลักษณะของการแลกเปลี่ยน

ดังนั้น ผู้ที่มีอำนาจควบคุมการแลกเปลี่ยนจึงมักเป็นผู้มีอำนาจและสถานภาพสูง

เมื่ออยู่ใต้การปกครองของโปรตุเกสก็ได้บังคับเกณฑ์แรงงานและให้ปลูกพืชเศรษฐกิจในต้นศตวรรษที่ 19 การเก็บภาษีรายหัวเริ่มขึ้นในต้นศตวรรษ 20 รวมทั้งจัดระบบการปกครองใหม่ด้วย แต่ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและสกุลแบบเดิมยังมีอยู่ต่อไป ในยุคนี้ ชาวติมอร์ได้รับการศึกษาอย่างจำกัดมากแลอัตราการตายของทารกสูง ต่อมาเมื่อเป็นจังหวัดหนึ่งของอินโดนีเซียได้จัดทำแผนพัฒนาติมอร์ทั้งจังหวัดซึ่งครอบคลุมด้านการศึกษา สาธารณสุขและสาธารณสุขปโภค.

“บทบาทนานาชาติกับการเป็นเอกราชของติมอร์ตะวันออก” โดย จุฬารักษ์ เอื้อรักสกุล

เมื่อวันที่ 27 ม.ค. 1999 ประธานาธิบดีฮาบีบีแห่งอินโดนีเซียได้ประกาศว่าจะให้ติมอร์ตะวันออกแยกตัวเป็นเอกราชได้หากชาวติมอร์ฯไม่ยอมรับสิทธิการปกครองตนเองที่เขาเคยเสนอ ก่อนหน้านั้น มีผู้วิเคราะห์ว่าสาเหตุที่ฮาบีบีเปลี่ยนนโยบายต่อติมอร์ฯอย่างฉับพลันและโดยมิได้ปรึกษาฝ่ายใดเช่นนี้เป็นเพราะแรงกดดันจากประชาคมโลกและโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงนโยบายของออสเตรเลีย ต่อมา อินโดนีเซีย โปรตุเกสและสหประชาชาติได้ตกลงให้เลขาธิการสหประชาชาติเป็นผู้จัดการลงประชามติ

การเปลี่ยนแปลงนโยบายครั้งนี้สร้างความไม่พอใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่กลุ่มผู้นำกองทัพอินโดนีเซียทั้งเพราะเรื่องความมั่นคงของประเทศและผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น ผู้นำทหารจำนวนหนึ่งจึงได้ก่อตั้งกลุ่ม “ ทหารบ้าน “ เพื่อขัดขวางการแยกตัวเป็นเอกราชของติมอร์ฯ

ปฏิบัติการของกลุ่มนี้ต่อมารุนแรงขึ้นจนทำให้สหประชาชาติต้องเลื่อนการแสดงประชามติออกไป เป็นวันที่ 30 ส.ค.1999

ผลการแสดงประชามติปรากฏว่าชาวติมอร์ส่วนใหญ่ต้องการเป็นเอกราช แต่ทันทีหลังจากนั้นกลุ่มทหารบ้านได้ทำการกวาดล้างผู้สนับสนุนเอกราชอย่างรวดเร็วและบีบบังคับ ภายในเวลาไม่กี่วัน ติมอร์ตกอยู่ในสภาพลี้ภัย ชาวติมอร์นับหมื่นถูกสังหารและอีกหลายแสน คนหนีเข้าป่าหรือออกนอกประเทศ เมืองหลวงและเมืองใหญ่หลายเมืองถูกเผาทำลาย วิกฤตการณ์ครั้งนี้ก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากประชาคมโลกจนในที่สุดสามารถกดดันให้อินโดนีเซีย ยอมรับให้สหประชาชาติส่งกองกำลังนานาชาติเข้าไปรักษาสันติภาพในติมอร์ประเทศที่มีบทบาท สำคัญคือออสเตรเลียที่เป็นผู้นำกองกำลังนี้และได้ส่งทหารจำนวนมากที่สุดเข้าร่วม แต่บทบาทที่ แข็งขันได้สร้างความไม่พอใจแก่รัฐบาลอินโดนีเซียมาก อาเซียนมีส่วนร่วมในกองกำลังนี้อย่าง เป็นเอกเทศเพราะสมาชิกมีจุดยืนแตกต่างกันมากจนอาเซียนในฐานะองค์กรไม่สามารถมีบทบาท ได้ ประเทศไทยก็ได้ส่งทหารเข้าร่วมในกองกำลังนี้ด้วย

ในเดือน ต.ค.1999 สหประชาชาติได้จัดตั้งองค์กรบริหารในช่วงเปลี่ยนผ่านเพื่อทำหน้าที่ เป็นรัฐบาลที่ดูแลการบริหารติมอร์เป็นเวลา 3 ปี.

Abstract

The research project on East Timor consists of four main articles:

The Environment of East Timor: Towards the New Millennium by Saranat Kanjanavanit.

The article reviews the changes on the environment of East Timor through time. It tracks as far back as 85 million years ago, when Timor and Australia began to break away from the southern land mass, moved northward to finally collide into Asia near the equator. The composition of Timor's plants and animal species is therefore made up of both Australian and Asian origin, some time by half-half, as in the case of birds.

Timor has always remained an island throughout. This gave rise to isolated evolution, which is one of the main reasons why Timor now hosts the highest number of endemic species among the Lesser Sunda islands. The country is also situated within the rain shadow of the region. Yet, parts of her shore face an open ocean. This, and the fact that the Ramelau Range runs like a spine all the way down the island, means that almost all kinds of tropical ecosystems can be found on East Timor.

The earliest archaeological evidence dated back a million years ago since the time of *Homo erectus* and continued to the present days. The first major human influence is likely to have been prehistoric fires which caused the wide spread of grasslands and savanna woodlands, followed by activities of agrarian society that came into Timor in many waves, bringing in new technology and exotic species.

Oversea trade of natural products during the Portuguese colonisation has turned the once common sandalwood (*Santalum album*) into a rare tree in East Timor. But local testimony has it that the most devastating environmental destruction occurred during the Indonesian occupation. Apart from direct exploitation, East Timor had to bear the burden of transmigration policy during the 1980s. Meanwhile, local communities were relocated to poor, infertile areas.

Environmental management systems change with history. They span from traditional adat system regulated by community elders, to the bureaucracy of colonial

rule, to the loss of knowledge when local communities were forced to move to unfamiliar habitats.

The articles by Chanvit Kasetsiri and Wittaya Sucharittanarug on East Timorese History and Society.

Originally peoples in the Island of Timor were mostly groups of Australo-Melanesian and Southern Mongoloid who later divided into various sub-groups. About 50 languages were used with Tatum being the main one, and later on, the national language. Timorese people traditionally showed great skills in the areas of agriculture, mining, shipping and music. They were also tied to commercial links with China and India.

Timorese society comprised of various small kingdoms, each had its own principdom. Peoples were very attached to their land, families and clans. At all levels, economic, political and ideological, they directed their relationship through an elaborate system of exchange. Therefore, the most elevated individuals in the exchange systems tended to be the more powerful ones in the society.

The early period of Portuguese rule witnessed a systematic exploitation of its colony through the use of forced labour to cultivate crops for export. From the early 20 century, a head tax was levied on Timorese males. The Portuguese also re-structured the political system in order to have an effective framework of colonial rule throughout the territory. However, the close ties between families and clans largely remained. During the colonial rule, Timorese received limited education and infant mortality was high. After becoming an Indonesian province, a development plan was introduced which also covered the fields of health, education and infrastructure.

The International Community and East Timorese Independence by Julaporn Euarukskul.

The article mentions that on 27 January, 1999, Indonesian President Habibbi suddenly announced that East Timor could be separated from the Republic if the Timorese people were not prepared to accept the "wide-ranging autonomy" already offered. The abrupt change of Indonesian policy without any consultation with other

parties is caused by pressure from the international community and especially from Australia. The governments of Indonesia, Portugal and the UN then agreed to the idea of referendum in which the East Timorese could accept or reject the autonomy proposal.

The arrangement caused great resentment among internal political forces and particularly leaders of the Armed Forces. The latter felt that the change of policy seriously affected national security and their personal interests. Powerful factions then set up the paramilitary groups to undermine the policy. The militia groups launched a series of killing pro-independent Timorese and attacking villages and that the UN finally postponed the referendum date to 30 August 1999.

East Timorese voted overwhelmingly for independence. Immediately after the result was announced, however, thousands of Timorese were killed by paramilitaries and many fled the territory. Towns were also attacked. Pressure from the international community was so strong that Indonesian government conceded to the UN intervention. International peace-keeping forces then took responsibilities of the territory with Australia playing a leading role. ASEAN members took part individually because member states could not reach consensus. Thailand also sent a number of troops to join the forces.

In October 1999, the UN set up a transitional authority to oversee the territory in the period of 3 years.